

Δύο βιβλία για όλες τις ηλικίες

Ο Μάνος Κοντολέων και τα μυθιστορήματά του ταξιδεύουν τους αναγνώστες, ανήλικους και ενήλικους, στους προβληματισμούς του σήμερα

ΓΙΟΥΛΙΑ ΤΣΑΚΑΛΟΥ
Βιβλιοκριτικός

Ο Μάνος Κοντολέων είναι από τους πλέον σημαντικούς συγγραφείς της γενιάς του και ακόμα εκείνος που το έργο του ξεκινά από βιβλία για αναγνώστες μικρών ηλικιών, περνά σε νεαρούς ενήλικες αναγνώστες και καταλήγει στη λογοτεχνία των ενηλίκων. Όλα του τα κείμενα τα διακρίνουν μια άρτια λογοτεχνική γλώσσα και ένας σύγχρονος προβληματισμός. Πρόσφατα είχε φτάσει στα χέρια μας το τελευταίο του crossover μυθιστόρημα, με τον τίτλο «Ποτέ πιο πριν...» (εκδόσεις «Πατάκη»), που έχει αμέσως προσεχθεί από την κριτική και το κοινό, καθώς είναι ένα έργο με σύγχρονο όσο και διαχρονικό προβληματισμό.

Κεντρική ηρωίδα η Ανίκα

Η ιστορία εξελίσσεται σε μια χώρα του Βορρά, αλλά οι ρίζες της ξεκινούν από μια χώρα της Ανατολής. Κεντρική ηρωίδα η δεκαεξάχρονη Ανίκα, που από τα δύο της χρόνια έχει μεταναστεύσει και μετά τον θάνατο της μητέρας της ζει με τον πατέρα της και τη θεία της.

Το οικογενειακό της περιβάλλον προσπαθεί να την κρατήσει μακριά από τα ήθη της νέας τους πατρίδας. Κάποιο τραγικό γεγονός ρίχνει τη βαριά σκιά του στην ξεριζωμένη οικογένεια και εμποδίζει την Ανίκα να αφηθεί στις νέες εμπειρίες μιας άλλης κοινωνικής νοοτροπίας.

Ο Μάνος Κοντολέων με αξιοθαύμαστη τεχνική μάς περιγράφει τη ζωή σε δύο διαφορετικούς κόσμους και με ευαισθησία ζωντανεύει τα πρόσωπα που έχει πλάσει για να υποστηρίξουν τις ιδέες του και τις θέσεις του. Και που μας υπενθυμίζει πως σε κάποιες περιόδους της Γης το δικαίωμα στην ελεύθερη έκφραση των συναισθημάτων είναι απαγορευμένο. Πως η θέση της γυναίκας δεν είναι παντού η ίδια.

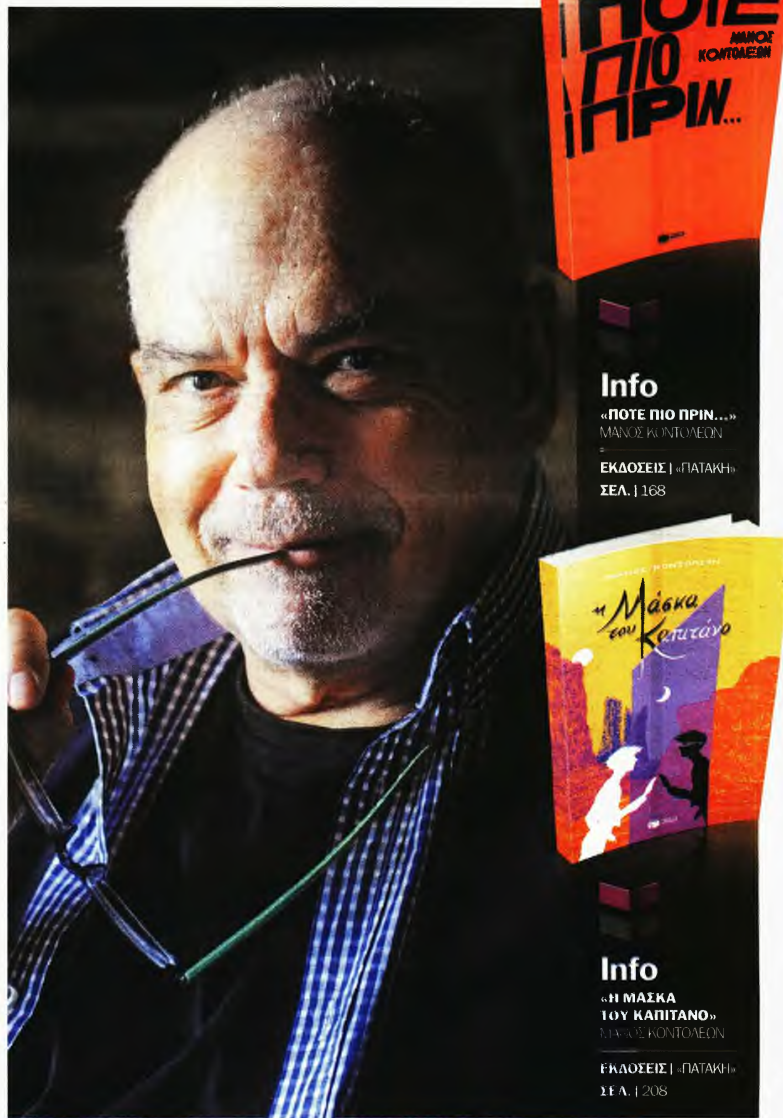
Μυθιστόρημα συναρπαστικό το «Ποτέ πιο πριν...» διαβάζεται και από νέους και από ενήλικες αναγνώστες με μεγάλο ενδιαφέρον.

Ενώ η προσοχή μας ήταν στραμμένη προς αυτό το τελευταίο του μυθιστόρημα, ήρθε η ανακοίνωση των Κρατικών Βραβείων Λογοτεχνίας για βιβλία που είχαν κυκλοφορήσει το 2021 για να φέρει και πάλι στο προσκήνιο της δημοσιότητας ένα προηγούμενο μυθιστόρημα του άκουου αυτού και διαχρονικού εφήβου.

«Η Μάσκα του Καπιτάνο» (εκδόσεις «Πατάκη») τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο βιβλίων για εφήβους και νέους και, έτσι, μας δόθηκε η ευκαιρία να θυμηθούμε ένα ακόμα δικό του μυθιστόρημα crossover. Από τα πλέον συμβολικά όσο και ποιητικά έργα, το μυθιστόρημα αυτό -και για μία ακόμα φορά- είχε δώσει την ευκαιρία στον Μάνο Κοντολέων να προβληματιστεί πάνω στο θέμα της ταυτότητας και της ανάγκης αναγνώρισης των ιδιαιτεροτήτων του «άλλου».

Όταν είχε κυκλοφορήσει, από αυτόν τη σελίδα είχαμε μεταξύ άλλων σημειώσει: Μια απρόβλεπτη ιστορία μυστηρίου, όπου οι καθημερινοί άνθρωποι έρχονται αντιμέτωποι με τους υπόγειους φόβους τους και τις κρυμμένες ενοχές τους. Η μάσκα -προσωπείο απόκρυψης του υπαρκτού φόβου ή της ένοχης εκδίκησης- ταυτίζεται με την ανάγκη κάθε ανθρώπου να ανακαλύψει τρόπους όπου θα κρυφτούν οι ανασφάλειές του, μα και θα ενισχυθούν οι επιθετικές διαθέσεις του. Και η χρησιμοποίηση ενός χάρτινου ήρωα για να αποκτηθούν οι ικανότητες εκείνες που φοβόμαστε να φανερώσουμε. Τελικά, το θέμα πόσο εύκολα μπορεί να μετατραπεί σε θύτη; Όλα αυτά είναι τα ζητήματα που ενεργοποιούν την εξέλιξη μιας ιστορίας που διαδραματίζεται σε μια ασαφή, μα σίγουρα απρόσωπη περιοχή του πλανήτη μας.

Το συγκεκριμένο έργο είχε πάρει ενθουσιώδεις κριτικές, όλοι οι επαίοντες είχαν σταθεί στον ευαίσθητο τρόπο με τον οποίο ο Κοντολέων είχε διαχειριστεί την πορεία ενός εφήβου προς την αυτογνωσία και είναι χαρακτηριστικά

προφητική η παρακάτω παράγραφος με την οποία έκλεινε το κριτικό της σημείωμα η καθηγήτρια του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, κ. **Μένη Κανατσούλη**, που ήταν και η πρόεδρος της Επιτροπής Κρατικών Βραβείων: «Κάθε βιβλίο αρχίζει κάποια στιγμή τη διαδρομή του και ο συγγραφέας του εύχεται να διαρκέσει αυτή όσο γίνεται περισσότερο. Οι μυθιστορηματικοί χαρακτήρες διανύουν -πολλές φορές ερήμην του συγγραφέα τους- τη διαδρομή τους. Ο Φιλ και οι άλλοι χαρακτήρες ξεκίνησαν το δικό τους ταξίδι. Κάθε φορά που θα τους αφήνουμε να μας μιλάνε σε μας τους αναγνώστες/αναγνώστριες θα ξαναπαίρνουν ζωή αλλά μπορεί και άλλο περιεχόμενο ή άλλη ερμηνεία».

Αναγνώσματα για όλους

Δύο άρθρα, λοιπόν, μυθιστορήματα του είδους crossover, δηλαδή λογοτεχνικά έργα που απευθύνονται σε αναγνώστες διαφόρων ηλικιών, γραμμένα από

τον συγγραφέα εκείνο που θεωρώ ότι έχει φέρει και εδραιώσει αυτό το είδος βιβλίου και στην Ελλάδα, γίνονται οι πόλοι του ενδιαφέροντος του αναγνωστικού κοινού.

Τελικά, τίποτα δεν είναι τυχαίο. Ο Μάνος Κοντολέων δικαιολογημένα είναι ο σημαντικότερος εκπρόσωπος της σύγχρονης νεανικής μας λογοτεχνίας. Και αυτό γιατί διαθέτει, πέρα από την ικανότητα να προσεγγίζει την ερμητική ιδιοσυγκρασία, και μια πλούσια και πολυεπίπεδη σχέση με τη λογοτεχνία γενικώς.

Τα μυθιστορήματά του για ενήλικες είναι, επίσης, συναρπαστικά λογοτεχνικά έργα (θυμίζω το πιο πρόσφατο «Οι σκιές της Κλυταιμνήστρας»), αλλά και ο ίδιος με τη συνεχή παρουσία του και στον χώρο της κριτικής αποδεικνύει πως η καλή λογοτεχνία δεν περιορίζεται από διάφορους διαχωρισμούς ειδών κ.λπ., αλλά αποτελεί ένα ενιαίο σώμα και ως έτσι ενιαίο πρέπει και να αναγνωστικά να προσεγγίζεται. ■

Info
«ΠΟΤΕ ΠΙΟ ΠΡΙΝ...»
ΜΑΝΟΣ ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ | «ΠΑΤΑΚΗ»
ΣΕΛ. | 168

Info
«Η ΜΑΣΚΑ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΝΟ»
ΜΑΝΟΣ ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ | «ΠΑΤΑΚΗ»
ΣΕΛ. | 208

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ Βραβείο για το βιβλίο «Η Μάσκα του Καπιτάνο» είναι το τρίτο με το οποίο τιμάται ο Μάνος Κοντολέων. Έχουν προηγηθεί το μυθιστόρημα «Μάσκα στο φεγγάρι» (εκδόσεις «Πατάκη», 1997) και η συλλογή παραμυθιών «Πολύτιμα δώρα» (εκδόσεις «Πατάκη», 2009). ■